

De waarde van jeugdwerk

Een werkveldbeschrijving van het kinder-, tiener- en jongerenwerk

De kenniskring *Pedagogische Versterking Jeugdwerk* van het Nederlands Jeugdinstituut heeft zich de afgelopen jaren verdiept in de functie van het jeugdwerk, zowel nationaal als internationaal. Daaruit is een beknopte werkveldbeschrijving jeugdwerk in Nederland ontstaan. In deze publicatie vindt u deze werkveldbeschrijving terug.

De werkveldbeschrijving brengt de identiteit van het werkveld onder woorden en profileert op die manier de waarde van het werkveld. De beschrijving heeft eveneens tot doel om handvatten te bieden voor vervolgstappen op het gebied van professionalisering. Ook geeft de werkveldbeschrijving input voor de dialoog tussen gemeenten en het jeugdwerk. Met de transitie van de jeugdzorg van provincies naar gemeenten komt het jeugdwerk prominenter in beeld als preventieve voorziening in de eigen opvoedingscontext van jongeren. De druk op de jeugdzorg kan voorkomen worden door alle jeugd, en in het bijzonder de kwetsbare of overbelaste jeugd, de mogelijkheid te bieden om van het jeugdwerk gebruik te maken. Een dergelijke benadering past in positief jeugdbeleid.

Geschreven in het licht van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind biedt de werkveldbeschrijving eveneens een uitwerking van de bakens van *Welzijn Nieuwe Stijl*. Deze bakens zijn namelijk welzijn breed verwoord en niet toegespitst op jeugd. Bij de totstandkoming van de beschrijving heeft het werkveld via discussies op *LinkedIn* hun bijdrage geleverd. De werkveldbeschrijving is toekomstgericht, en om daartoe te komen, is echter ook gekeken naar de historie.

De werkveldbeschrijving is primair gericht op stafmedewerkers en managers, werkzaam binnen het kinder-, tiener- en jongerenwerk of bij gemeenten. Maar ook voor opleiders en bijvoorbeeld mensen die zich met beroepsontwikkeling en professionalisering van het werkveld bezighouden is de beschrijving interessant.

Het bijbehorende inlegvel is een samenvatting van de werkveldbeschrijving.

Beroepsmatig jeugdwerk

De werkveldbeschrijving is een momentopname. Het werkveld is immers volop in beweging.

Jeugdwerk in Nederland heeft de kenniskring afgebakend als beroepsmatig kinder-, tiener- en jongerenwerk. We realiseren ons dat jeugdwerk breder is. Dus, alhoewel de pedagogische missie voor vrijwillig jeugdwerk en professioneel jeugdwerk overeen kunnen komen en er door de toenemende aandacht voor vrijwillige inzet kansen liggen voor een sterkere samenwerking, is ervoor gekozen om een beschrijving te maken van het beroepsmatige jeugdwerk. We veronderstellen namelijk dat er wezenlijke verschillen bestaan tussen het vrijwillige jeugdwerk, zelforganisaties en de beroepsgroep.

Bijvoorbeeld in de arbeidsverhouding, de verbondenheid met een specifieke achterban, het soort opdrachtgevers of de financiering. Om zicht te krijgen op die verschillen is dringend onderzoek nodig. We hopen niettemin dat de inhoud van deze beschrijving waardevol is voor en bijdraagt aan de professionele kwaliteitsontwikkeling van zowel het beroepsmatige als het vrijwillige jeugd(welzijns)werk.

Internationaal perspectief

Vanuit internationaal perspectief weten we dat de organisatie en beroepsuitoefening van het jeugdwerk divers is. Jeugdwerk in Europese context kent een grote variëteit aan rollen, functies en verschijningsvormen. Ook wordt het merendeels uitgevoerd door vrijwilligers. Er is niet altijd concrete overheidsbemoediging in verschillende landen. De kwestie van professionalisering en de discussie over identiteit en functie is echter door alle landen heen – al sinds lange historie – terug te zien. Jeugdwerk wordt gezien als een 'two-way open process', met een aantal basisuitgangspunten die in heel Europa in trek zijn:

- Samen jong kunnen zijn vanuit een gedeelde ideologie of project.
- Kansen bieden voor sociale contacten, recreatie en vorming.
- Vrijwillige deelname van kinderen en jongeren.
- Deelname (participatie) en zelfredzaamheid als centrale waarden.
- Symbiose tussen recreatie en vorming als doelstelling.
- Vertrouwen bieden op basis van individuele behoeften van jongeren en door mee te bouwen aan onderlinge relaties tussen jongeren.

Inhoudsopgave

Wie werken er in het werkveld jeugdwerk?	3
De pedagogische taak van jeugdwerk anno nu	4
Historie jeugdwerk	8
Doelgroepen in relatie tot ontwikkelingsdoelen en aanpak	9
Met wie: pedagogische samenwerkingspartners	10
Bakens van <i>Jeugdwerk Nieuwe Stijl</i>	11
Kwalitatief en effectief jeugdwerk	13
Literatuur	14

Wie werken er in het werkveld jeugdwelzijnswerk?

Er is in Nederland tot nu toe weinig onderzoek verricht naar aantallen en verschijningsvormen van beroepskrachten in het jeugdwelzijnswerk. Het meest recente onderzoek is in 2009 door de MOgroep Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening uitgevoerd en bevat cijfers over aantallen jeugdwerkers in loondienst (kinder-, tiener- en jongerenwerk). U treft hieronder enkele beschrijvingen aan van voorkomende functies in het jeugdwelzijnswerk. De beschrijvingen betreffen alleen de functies van jeugdwerkers als beroepskrachten, niet van het vrijwillige jeugdwerk of zzp'ers.

Kinderwerkers

Kinderwerkers richten zich op alle kinderen van 4 tot 13 jaar in een buurt. Veel gemeenten hebben het kinderwerk als algemene basisvoorziening beperkt tot wijken met specifieke doelgroepen, de zogenoemde aandachtswijken, of gekoppeld aan netwerken, zoals de brede school.

Tiener- en jongerenwerkers

Tiener- en jongerenwerkers richten zich op de leeftijdsgroep van rond de 10 tot 20 à 23 jaar en begeleiden procesmatig groepen jongeren in aansluiting op hun leefwereld en sociale omgeving. Soms wordt de ondergrens bij het jongerenwerk bij 14 of 16 jaar gelegd, om een onderscheid te maken tussen tieners en jongeren. Tienerwerkers richten zich op de doelgroep van circa 10- tot 15-jarigen.

Sportbuurtwerkers

Sportbuurtwerkers werken op het vlak van sport- en bewegingsactiviteiten in de wijk of buurt. Zij gebruiken sport om mensen tot nieuw gedrag te motiveren waarbij fair play, sportiviteit en respect centrale waarden zijn. De sportbuurtwerker bezit zowel vaardigheden op het gebied van 'sociaal-agogisch werk' als van 'sport- en bewegingsactiviteiten'.

Ambulant jeugdwelzijnswerkers

Ambulant jeugdwelzijnswerkers werken in wijken op straat met jeugd. Zij zoeken de jeugd op waar zij zich

bevinden: op straat, in uitgaansgelegenheden, enzovoort en leggen daar persoonlijk contact. Ambulante jeugdwelzijnswerkers vormen veelal de verbindende schakel tussen jeugdigen en hulp- en dienstverlening.

Straathoekwerkers/randgroepjongerenwerkers

Straathoekwerkers en randgroepjongerenwerkers richten zich op jeugdigen met meervoudige problematiek (huisvesting, financiën, werk/opleiding, socio-emotionele vragen). Het contact is gericht op het verder voorkomen van en oplossen van de problemen en het opstarten van veranderingsprocessen bij de jeugdigen en hun directe omgeving.

Opbouwwerkers

De rol van opbouwwerkers richt zich op het zorg dragen voor de ondersteuning van (jonge) bewoners bij de verbetering van het wonen, de woonomgeving en de leefbaarheid in de wijk.

De werkzaamheden variëren van korte, eenmalige advisering tot regelmatige ondersteuning van bewoners(organisaties). Opbouwwerkers ondersteunen het proces, maar zitten zelf zo weinig mogelijk in de uitvoering.

Straatcoaches

Straatcoaches werken in wijken en spreken de jeugd en hun ouders aan bij problemen. Ook letten zij erop dat jonge kinderen 's avonds niet meer op straat rondhangen. Straatcoaches werken vaak in opdracht van gemeenten en werken samen met onder anderen ouders, politie en veiligheidshuis.

Hoeveel jeugdwerkers zijn er?

Het onderzoek *De staat van het professioneel jeugd- en jongerenwerk in Nederland anno 2009* geeft aan hoeveel beroepskrachten er ongeveer in het jeugdwelzijnswerk werken. In 2009 waren er ruim 2.800 (1.955 fte) beroepsmatige jongerenwerkers en 801 (595 fte) kinderwerkers. Grofweg betekent dit dat er per 600 jongeren 1 fte jongerenwerker beschikbaar is. Er is 1 fte kinderwerker beschikbaar per 2.750 kinderen. Er zijn geen cijfers bekend van managers/leidinggevenden en staffunctionarissen in (jeugd)welzijnsorganisaties.

De pedagogische taak van jeugdwelzijnswerk anno nu

Jeugdwelzijnswerkers delen de taak van alle opvoeders: de jeugd bijstaan in hun ontwikkeling, om zo goed mogelijk in de samenleving te functioneren. Opvoeders stimuleren bij jeugd de interesse om dingen (mee) te doen en daarvoor het nodige te leren en te oefenen; ze geven hun de gelegenheid om dat eerst met ondersteuning en gaandeweg op eigen kracht te doen. Zij helpen kinderen, tieners en jongeren om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen, en uit te vinden hoe zij die willen en kunnen inzetten in allerlei samenlevingsverbanden: van gezin tot school en werk, van vrijetijdsbesteding tot sociale relaties, en waar ze zich verder ook maar voor willen inzetten. Daarbij maken zij jeugdigen tegelijkertijd bewust van de betekenis van allerlei normen en waarden in de samenleving.

De speciale pedagogische kwaliteit van jeugdwelzijnswerkers, te midden van andere opvoeders (lees verderop), is te typeren in de volgende aspecten:

- ze stimuleren, in sociale en pedagogische interacties, verbindingen tussen jeugd, jongeren onderling en met andere burgers;
- daarmee kunnen ze burgerschapsvorming en talentontwikkeling bij alle jeugd bevorderen, terwijl ze ook lokale netwerken voor kansarme jeugd en specifieke doelgroepen bieden;
- ze geven extra steun aan kansarme jeugd en specifieke doelgroepen: kinderen en jongeren die in andere pedagogische en sociale verbanden buiten de boot vallen, of daar in bepaalde opzichten hun draai niet kunnen vinden.

Jeugdwelzijnswerkers staan voor insluiting: alle jeugd kan en mag gebruik maken van het jeugdwelzijnswerk, mits hun aanwezigheid geen belemmering vormt voor anderen. Voor de ontwikkeling van kinderen, tieners en jongeren en het oefenen voor het burgerschap is het belangrijk dat kansrijke en kansarme jeugd met elkaar kan optrekken. Inclusief beleid betekent differentiatie qua begeleiding: zoveel als nodig is.

Extra steun voor kansarme jeugd en specifieke doelgroepen

Extra steun voor kansarme of kwetsbare jeugd betekent niet dat jeugdwerkzorgswerkers het werk van andere opvoeders overnemen. Al nemen jeugdwerkzorgswerkers hun verantwoordelijkheid als er gaten vallen in de reguliere ondersteuning, of als kinderen en jongeren geen toegang krijgen tot reguliere hulpverlening. Zij bezien wat zij aan andere opvoeders of jeugdvoorzieningen kunnen toevoegen vanuit een ander perspectief op de behoeften van kind, tiener of jongere. Namelijk vanuit hun inzicht in de leefwereld van de jeugd, in hun vrije tijd en onder elkaar, hun concrete leefomstandigheden en ervaringen. Dat inzicht krijgen ze door voortdurende observatie en gesprekken, in ontmoetingsgelegenheden en activiteiten met die jeugd die elders niet terecht kan of wil. Maar jeugdwerkzorg is er niet om de jeugd louter van de straat of 'bezig' te houden. Dit komt in de praktijk wel veel voor, omdat gemeenten de opdracht kunnen geven om recreatie te bieden aan geïsoleerde of overbelaste jeugd. Het jeugdwerkzorg staat echter voor meer. Het werk vormt een combinatie van recreatie en vorming.

De pedagogische interacties van jeugdwerkzorgswerkers zijn erop gericht met deze kinderen of jongeren samen uit te vinden wat zij wél willen doen of leren, waaraan ze zouden willen meedoen; wat ze kunnen doen om dat te bereiken en wie ze daarin kan bijstaan. Dat kan uitmonden in een activiteit die ze bij een andere club gaan doen of die ze zelf organiseren; met meer of minder begeleiding van de jeugdwerkzorgwerker; of waar mensen uit de omgeving in betrokken zijn als begeleider, deelnemer, begunstigde of nog anders.

Het jeugdwerkzorg vervult een vormende rol, door kansarme jeugd op ontwikkelingssporen te helpen. In hun pedagogische begeleiding houden jeugdwerkzorgswerkers ook rekening met problemen van kind, tiener, of jongere, en helpen hen eventueel om verbroken verbindingen te herstellen. Zij signaleren en verwijzen door naar zorg- of hulpverleners, als gerichte behandeling van problemen nodig is en nog ontbreekt.

Om werk te maken van inclusief beleid (iedereen is welkom) is er aandacht voor specifieke omstandigheden en achtergrond van jeugdigen. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om groepen, die hun ontwikkeling in bepaalde opzichten beter kunnen vormgeven in homogene groepen, bijvoorbeeld meiden die hun weerbaarheid leren te vergroten. Ook kan het nodig zijn om (letterlijk) drempels weg te nemen bijvoorbeeld bij jeugdigen met een beperking of handicap.

Talentontwikkeling in sociale context

Jeugdwerkzorgers concentreren zich bij talentontwikkeling op diegenen die daar van thuis, school of elders geen of weinig steun in krijgen. Ze helpen kinderen, tieners of jongeren ontdekken welke talenten ze hebben die ze zelf graag verder willen ontwikkelen. Ook helpen ze met uitzoeken wie daarbij kan begeleiden en waar dat kan. Daarbij kunnen ze ook andere mensen en gelegenheden opzoeken, waar ze meemaken hoe anderen die talenten inzetten, of omgaan met die van anderen, en wat dat voor hen betekent. Talentontwikkeling heeft individuele en sociale aspecten. Enerzijds gaat het om (de kans tot) optimale ontwikkeling van ieders eigen speciale vermogens op bepaalde gebieden; anderzijds het leren inzetten van talent(en) in de samenleving. Dat tweede heeft te maken met de erkenning van talenten door anderen, en hoe je met bepaalde talenten een bijdrage aan de samenleving kan leveren.

Verbinden en overbruggen

In een steeds complexer wordende samenleving waaraan iedereen geacht wordt om mee te doen, is het zaak om aandacht te hebben voor het stimuleren en versterken van sociale netwerken en steunstructuren. In die zin is het jeugdwerkzorg een essentiële verbinder in de 'pedagogische civil society'. De civil society duidt op vrijwillige verbanden van organisaties en burgers, anders dan de overheid en het bedrijfsleven. De term pedagogische civil society heeft betrekking op de betekenis die vrijwillige verbanden en onderlinge betrokkenheid kunnen hebben op het opvoeden en opgroeien van jeugdigen.

Met alle werkzorgers delen jeugdwerkzorgers de deskundigheid om een vertrouwensband op te bouwen, verbindingen te ondersteunen, en in het bijzonder om 'nieuwe' verbindingen te bevorderen tussen burgers die elkaar wel iets te bieden hebben, maar daar niet vanzelf toe komen. Er is met andere woorden een verbindende organisatie, zoals het jeugdwerkzorg, nodig die helpt om de pedagogische civil society mogelijk te maken. Een organisatie met professionals die gezaghebbend zijn op het gebied van het vrijwillig aangaan van verbindingen. Professionals die sterk zijn in het bemiddelen, schakelen en verbinden. Voor het jeugdwerkzorg kan het gaan om verbindingen tussen meer en minder kansrijke jeugd (groepen en individuen); en tussen jeugd en volwassenen in de 'gewone' samenleving, dat wil zeggen buiten de gezins-, school-, of clubverbanden waarin zij al met elkaar te maken hebben. Uit pedagogisch oogpunt stimuleert jeugdwerkzorg hierbij in het bijzonder de ontwikkelingsverrijkende kwaliteiten voor jeugd. Dat kan verschillende aspecten hebben. Jeugd onderling, of jeugd en volwassen, leren iets van en over elkaar. Anderzijds gaat het om de ervaring dat en hoe je iets voor anderen kunt betekenen, elkaar beter kunt begrijpen, een positievere band kunt krijgen. In het begrip 'pedagogische civil society' gaan die aspecten samen.

Verbinding van jeugd en 'gewone' samenleving

Wederzijds stimulerende interacties tussen jeugd en de 'gewone' samenleving van volwassenen ontstaan niet vanzelf. Dat komt doordat de 'gewone' samenleving niet is ingesteld op deelname van jeugd, waardoor men die al snel als lastig ervaart. Voor kinderen, tieners en jongeren zijn er structureel aparte jeugddomeinen gecreëerd om zich te ontwikkelen en hun eigen gang te kunnen gaan: gezinsopvoeding, school, kinderopvang, jeugdclubs, aparte speelgelegenheden enzovoort. Daarbij spreken media en commercie hen ook voortdurend aan als (consumenten)groep met eigen jeugd wensen en jeugdimage's.

Een uitgebreide ontwikkelingstijd (jeugdfase) is onmiskenbaar nodig om te kunnen functioneren in de complexiteit van onze samenleving. Maar eveneens moeten er bruggen geslagen worden

tussen het jeugdige en volwassen leven. Kinderen en jongeren moeten de gelegenheid krijgen om al doende in het 'gewone' leven in te burgeren; óók om zich te kunnen inleven in de daarin gangbare gewoonten en gebruiken, verwachtingen, normen en waarden. Eveneens moeten zij leren omgaan met cultuurverschillen. Dat pedagogische aspect is lastig te realiseren voor de meeste opvoeders, wier pedagogische begeleiding zich nu juist binnen de aparte jeugddomeinen afspeelt. Dit aspect ligt echter wel bij uitstek op het gebied van jeugdwerkzwaaiers, met hun verbindingstaak in de lokale omgeving. Dit vergt inzicht in welke burgers iets van hun gewone leven willen en kunnen delen met jeugd - hun er een kijkje in geven, of iets laten (mee) doen -, maar dan zo dat het inderdaad ontwikkeling verrijkend is voor bijvoorbeeld zevenjarigen, of juist voor beginnende pubers, rekening houdend met allerlei andere ontwikkelingskenmerken. Het vergt zowel het wegnemen van de handelingsverlegenheid van burgers in hun omgang met jeugd, als het voorbereiden van de jeugd op hun interacties met bijvoorbeeld winkeliers in hun bedrijf of wijkagenten, bejaarden in hun tehuis, kunstenaars in hun atelier, buurtbewoners in de publieke ruimte. Jeugdwerkzwaaiers stimuleren op deze manier enerzijds de ontwikkeling van jeugd, anderzijds stimuleren ze de volwassenensamenleving tot meer interactie met jeugd en gelegenheid tot jeugdparticipatie.

Burgerschapsvorming en sociaal gedrag

De Wmo, het wettelijke kader voor (jeugd)werkzwaaiers, is gebaseerd op de notie van burgerschap, waarin meer nadruk komt te liggen op wederzijdse betrokkenheid en het erkennen van wederzijdse belangen van individuen en groepen: democratisch burgerschap. Democratisch burgerschap stelt centraal dat individuele burgers niet alleen hun eigen belang hebben te dienen, maar zich ook inzetten voor een algemeen belang: een zodanige samenleving dat iederéén daar (in de huidige bewoording) zo goed mogelijk in kan meedoen. Een dergelijk burgerschapsbesef is een begrip over de kwaliteit van de samenleving dat mensen op elkaar overdragen. Het voortbestaan hangt dus af van burgerschapsvor-

ming, wat geen eenvoudige kwestie is. In de burgerschapstraditie zit een culturele spanning, die zich in de opvoeding weerspiegelt. Burgers zijn enerzijds individuen die voor zichzelf verantwoordelijk zijn, maar anderzijds onderling afhankelijke leden van een samenleving. Dat kan zich zowel in individuele concurrentie als in onderlinge solidariteit uiten.

De pedagogiek beschouwt het vinden van een goede balans tussen individu(ele ontplooiing) en gemeenschap(szin) al van oudsher als een van de belangrijkste en lastigste vraagstukken van de opvoeding. Het gaat dan ook niet om het louter aanleren van sociale gedragsvormen (leren hoe het hoort en corrigeren), maar om het leren hanteren van de invloed die je als mensen hebt op elkaars leven en handelen: en wat je daarmee wilt nastreven. Het is belangrijk, maar niet voldoende, dat kinderen en jongeren dit leren in de context van gezin, school en andere aparte jeugd omgevingen. Ze moeten dit ook leren in de gewone samenleving; en in die context kunnen jeugdwerkzwaaiers fungeren als pedagogisch begeleiders.

Kernopdracht jeugdwerkzwaaierswerk ook in Europa in beeld

Burgerschapsvorming, talentontwikkeling en ontwikkeling van sociaal gedrag zijn niet alleen in Nederland (deel van) de pedagogische taak van het jeugdwerkzwaaierswerk. Deze taken staan ook op de Europese Jeugdagenda - in de Europese jeugdstrategie van de Europese Unie. Dat is door alle landen onderschreven, inclusief Nederland. De EU stelt jeugdparticipatie centraal in haar Europees jeugd beleid. Overheden moeten investeren in de jeugd, opdat deze groep alle kansen krijgt om tot burgerkracht te komen (Investing & Empowering). Het belang voor het jeugdwerkzwaaierswerk ziet de Europese Unie in haar rol als 'sociaal-educatieve begeleiders' naar actief burgerschap en participatie van jeugdigen en solidariteit tussen jeugdigen onderling. In de Europese jeugdstrategie gaat het om alle jeugd tussen de 13 en 26 jaar. Specifieke aandacht kan worden gegeven aan jeugdigen die om wat voor reden dan ook in een kansarme situatie zitten. Uiteindelijk doel van de EU is zoveel mogelijk burgers aan onderwijs en werk helpen. In de Lissabon Strategie (Europa als grootste

kennismacht in 2020) wordt het jeugd- en jongerenwerk gezien als preventieve dienstverlener en instrument voor het bereiken van deze economische doelen. Hoe dit in ieder land moet worden ingevuld is aan de lidstaten zelf. Internationaal wordt er meer dan in Nederland ingezet op versterking van non-formeel leren. In juli 2010 is tijdens het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie een Europese Jeugd Werk Conferentie georganiseerd met de centrale vraag of 'youth work' product- of procesgericht moet zijn en al dan niet moet werken met eindresultaten en monitoringssystemen. Belangrijke conclusie is de 'vertrouwelijke' verbindingsfunctie die het jeugdwezijn moet hebben tussen jeugdigen en de samenleving in een aanpak waarin meerdere beroepsgroepen en werkterreinen actief zijn. Jeugdwezijnswerk functioneert het beste in een intersectorale aanpak.

Historie jeugdwezijnswerk

Maatschappelijke ontwikkelingen aan het einde van de negentiende eeuw vormen een vruchtbare bodem voor het ontstaan van het jeugdwezijnswerk. De in Nederland late industrialisatie gaat gepaard met een trek naar de grote steden. Nieuwe stedelingen komen vooral terecht in krotwoningen. De nieuwe arbeidsverhoudingen en gezinssituaties resulteren in het besef dat kind-zijn een specifieke levensfase is en speciale aandacht (opvoeding) en materialen (speelgoed) vragen. Voor het eerst is de jeugdwereld

gescheiden van de volwassenenwereld. Door middel van sociale wetgeving tracht de overheid kinderen te beschermen en naar school te laten gaan. Het blijkt echter onvoldoende om de jeugd voor te bereiden op hun volwassen leven in een geïndustrialiseerde samenleving.

Ondertussen leiden maatschappelijke ontwikkelingen tot revolutionaire verwachtingen. De arbeidersbeweging doet van zich spreken. Het liberaalradicalisme van de verlichte burgerij toont zich gevoelig voor de sociale kwestie. De groei van de hervormden en de emancipatie van de katholieken resulteren in de schoolstrijd. Nederland is tot op het bot verzuild, en de zuilen verzetten zich tegen overheidsbemoeienis met de privéwereld. Ook de jeugd radicaliseert. Tussen kinderen, tieners, jongeren en hun ouders en grootouders tekent zich een generatiekloof af. Kinderen, tieners en jongeren groeien op in een samenleving die verschilt van wat hun opvoeders (families, onderwijs, kerk) generaties lang gewend zijn.

Er is een voorziening nodig waarin jeugdigen buiten de bestaande sociale instituties zoals gezin, kerk en school in vrijheid en op basis van gelijkwaardigheid kunnen werken aan hun eigen ontwikkeling. Onafhankelijk van elkaar wordt er vanuit de verschillende zuilen een vrijetijdsaanbod voor jeugdigen ontwikkeld. In die tijd zijn alle vormen van sociaal werk in handen van het particulier initiatief. Achteraf blijkt dat de verschillende zuilen een vergelijkbare doelstelling hanteren: binding van jeugdigen aan de gemeenschap, tegengaan van verloedering en radicalisering en verheffen van de kinderen, tieners en jongeren uit de lagere sociaaleconomische klassen door het zich eigen maken van het wereldbeeld en de daarbij behorende leefstijl van de gemeenschap. Het werk wordt uitgevoerd door betaalde krachten zonder dat zij daarvoor zijn opgeleid. De katholieken ontwikkelen als enigen een speciaal aanbod voor de kwetsbare jeugd: herhalingsonderwijs. Geen van de zuilen heeft een pedagogische visie op de organisatie van het vrijetijdsaanbod voor de jeugd. Het concrete aanbod en de wijze waarop het verheffen vorm krijgt, wordt gekleurd door de zuilen. Het zijn betaalde krachten

die het aanbod voor de jeugd organiseren, zonder dat zij daarvoor zijn opgeleid.

Na de Tweede Wereldoorlog neemt de overheid de regie over het jeugdwerk, dit als onderdeel van de zich snel ontwikkelende verzorgingsstaat. Doelgroep van het jeugdwerk zijn opnieuw primair de jeugdigen met lagere sociaaleconomische achtergronden en kwetsbare kinderen, tieners en jongeren. Uitgebreide subsidieregelingen zorgen ervoor dat het overheidsbeleid binnen alle zuilen navolging krijgt. Het is dan ook voor het eerst dat in Nederland al het jeugdwerk zich op dezelfde groepen richt. Ook het aanbod van het jeugdwerk is nagenoeg hetzelfde. De kern vormt het organiseren van activiteiten in vaak een eigen accommodatie waar kinderen, tieners en jongeren aan hun eigen ontwikkeling werken in contact met de (vrijwillige) leiding en in contact met elkaar. Vanuit het jeugdwerk wordt ook (materiële) hulpverlening geboden. Als het maatschappelijk werk geen onderdeel vormt van het jeugdwerk, is er een intensieve samenwerking. In deze periode verzorgt het maatschappelijk werk zowel de materiële als de immateriële hulpverlening. De vele specialisaties die wij nu kennen, bestaan nog niet. Niet veranderd is dat het jeugdwerk wordt uitgevoerd door betaalde krachten die op hun beurt worden ondersteund door vrijwilligers. Sinds de Tweede Wereldoorlog is er wel sprake van opgeleide beroepskrachten, maar het gaat voornamelijk om opleidingen voor sociaal (sociaal agogisch, sociaal cultureel enzovoort) werk in het algemeen; in hoeverre dergelijke opleidingen aandacht besteden aan het werken met jeugd, is niet geregeld. Ook in haar voortbestaan zorgt het jeugdwerk voor de begeleiding van kinderen, tieners en jongeren bij hun volwassen worden als onderdeel van de samenleving. Hoe het jeugdwerk dat doet, verschilt in de tijd.

Maatschappelijke ontwikkelingen, gedeeltelijk bemiddeld via overheidsbeleid, zijn aanleiding voor het bijstellen van de inzet (doelen) en de aanpak van het kinder-, tiener- en jongerenwerk. Zo worden eind jaren negentig onder invloed van het jeugdwerk

gericht op (1) het bevorderen van kansen en (2) het voorkomen van uitval. In het jeugdwerk, resulteert dit in de speerpunten van het jeugdwerk (1) de bestrijding van overlast en (2) talentontwikkeling. Ook het inzicht over wat goede volwassenen zijn en wat nodig is om op een goede manier volwassen te worden, ontwikkelt zich in de tijd. Het is onderwerp van de pedagogiek. In het honderdveertigjarige bestaan van het jeugdwerk maakt de pedagogische opdracht een slingerbeweging tussen het aanpassen aan de samenleving aan de ene kant en het centraal stellen van de leefwereld van de jeugd aan de andere kant. Het hedendaagse pleidooi voor participatie combineert die twee benaderingen.

Onderzoek naar het ontstaan en voortbestaan van het jeugdwerk leert dat de legitimatie van het jeugdwerk is dat het kinderen en jongeren begeleidt bij het opgroeien en volwassen worden in de samenleving vanuit de behoefte van de jeugdigen en/of van de samenleving.

Doelgroepen in relatie tot ontwikkelingsdoelen en aanpak

Jeugdwerk werkt met kinderen, tieners en jongeren (6-23 jaar). Daarbinnen verschillen de doelgroepen, afhankelijk van het ontwikkelingsdoel in kwestie:

- Met alle jeugd als het gaat om burgerschapsvorming en talentontwikkeling.
- Met kansarme jeugd als het gaat om extra persoonlijke, sociale en talentontwikkeling, en voor jongeren arbeidstoeleiding.

Volwassenen zijn in deze verbanden geen doelgroep, maar zij kunnen wel betrokken zijn in de ondernomen activiteiten. Jeugdwerk ondersteunt dan volwassenen om hun interacties met jeugd ontwikkeling verrijkend te laten zijn.

Aanpak

Jeugdwerkers leveren een bijdrage aan ontwikkelingskansen van jeugd in verschillende leeftijdsstadia en leefdomeneinen. Dat doen zij in de vorm van: ontspanning, vorming en educatie, community building, informatie, advies en hulpverlening. De keuze van werkwijzen en specifieke methoden wordt bepaald, afhankelijk van de ontwikkelingsbehoeften en vragen van jeugd zelf, in combinatie met lokale ondersteuningsmogelijkheden, maatschappelijke ontwikkelingswensen en -perspectieven.

Jeugdwerkers opereren, veelal met inzet van vrijwilligers, in het vrijetijd domein van jeugd en gaandeweg ook steeds meer onder schooltijd. Zij slaan bruggen tussen de opvoeding thuis, op school en in het publieke domein. Dat doen zij door allianties aan te gaan met andere (jeugd)voorzieningen en opvoeders.

Relatie en nabijheid zijn voor jeugdwerkers essentiële waarden. Vanuit de relatie die zij met kinderen, tieners en jongeren opbouwen (door er voor hen te zijn, interesse te tonen, vertrouwen en veiligheid te bieden, waardering te tonen voor wie ze zijn en wat zij kunnen, hen te enthousiasmeren), verkrijgen zij hun vertrouwen en voelen jeugdigen zich vrij om uit te drukken wat hen bezighoudt, wat hen interesseert en waar zij ondersteuning bij nodig hebben. Omdat het om vrijwillige participatie van kinderen, tieners en jongeren gaat, zoekt het jeugdwerk in de eerste plaats naar aansluiting bij hun eigen motivatie en van daaruit naar mogelijkheden tot talentontwikkeling en sociale participatie. Daarbij geven zij kinderen, tieners en jongeren een actieve rol waarbij zij hen afgestemd op de leeftijdsfase en capaciteiten begeleiding bieden. Zo oefenen jeugdigen op speelse wijze de verschillende niveaus van burgerparticipatie: raadplegen (gehoord worden, voorkeur uitspreken), adviseren (advies uitbrengen, meningsvorming), coproductie (gezamenlijk naar oplossingen zoeken) en meebeslissen (besluitvorming mede bepalen).

Waar voeren zij hun werk uit?

Jeugdwerkers werken in een jongerencentrum, brede werkwijzenorganisatie, in een (brede)

school, sporthal en in de openbare ruimte. Daarnaast zijn er kinder-, tiener-, en jongerenwerkers die ambulante/outreaching werken (door naar de jeugd op straat, in het winkelcentrum, in het park toe te gaan). Ook komen zij met jongeren via social media in contact. Door zelf op zoek te gaan en contact te maken, bereiken zij een goede afspiegeling en ook kwetsbare jeugd die uit zichzelf niet zo gauw bij hen zal aankloppen.

Met wie: pedagogische samenwerkingspartners

Het jeugdwerk verbindt en overbrugt. Daarom werkt het jeugdwerk integraal en intersectoraal. In netwerkverband samen met andere opvoeders en jeugdvoorzieningen en aanvullend aan elkaar. De mate waarin en de manier waarop het jeugdwerk samenwerkt met andere partners hangt af van de (leeftijd en context) van de doelgroep en het doel van de samenwerking.

Het jeugdwerk is veelal een belangrijke partner in diverse lokale netwerken: brede school veiligheids huis, Centra voor Jeugd en Gezin, zorg- en adviesteams en buurtnetwerken. Samenwerkingspartners daarbij zijn: onderwijs (basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs), jeugdzorg en hulpverlening, jeugdgezondheidszorg, het (school) maatschappelijk werk, kinderopvang/buitenschoolse opvang, woningbouwcorporaties, politie en de gemeente. Ook ouders (de primaire opvoeders) zijn samenwerkingspartners. In feite zijn alle actoren die een rol spelen in het opvoeden en opgroeien van jeugd, en die samen zorgen voor verschillende ontwikkelingsomgevingen, partners van het jeugdwerk.

Verder werkt het jeugdwerk samen met (en verwijzen door naar) instellingen voor (jeugd)sport en spel, kunst en cultuur, vrijwillig jeugdwerk (zoals scouting en speeltuinwerk) en buurt(verenigingen).

Met de transitie van de jeugdzorg van provincies naar gemeenten komt het jeugdwerkzorgswerk prominenter in beeld als preventieve voorziening. Een dergelijke benadering past in positief jeugd beleid.

Bakens van Jeugdwerkzorg Nieuwe Stijl

Jeugdwerkzorg is een onderdeel van het bredere werkzorg. Voor het werkzorg als geheel wordt een omslag gemaakt naar een *Welzijn Nieuwe Stijl*, waarin acht 'bakens' zijn benoemd (zie www.invoeringwmo.nl/content/welzijn-nieuwe-stijl). Hieronder is voor elk van deze bakens aangegeven, wat zij betekenen voor het jeugdwerkzorg. Het blijkt dat de 'nieuwe stijl' uitstekend past bij de stijl die het jeugdwerkzorg juist al van oudsher kenmerkt.

1. De vraag achter de vraag

Jeugdwerkzorg werkt vanuit de leefwereld van kinderen, tieners en jongeren met hun wensen, behoeften en eventuele problemen; het is haar taak en legitimatie om hen vanuit hun leefwereld te begeleiden bij het opgroeien en volwassen worden in de samenleving. 'Werken vanuit de vraag achter de vraag' betekent in dit verband: dat het jeugdwerkzorg de mogelijkheden, wensen en behoeften van kinderen, tieners en jongeren afstemt op mogelijkheden en behoeften van de samenleving en met normen en waarden van de samenleving.

2. Eigen kracht

In de professionaliteit van het jeugdwerkzorg staat traditioneel de eigen kracht van kinderen, tieners en jongeren centraal. Er wordt aangesloten bij hun eigen mogelijkheden. Kinderen, tieners en jongeren worden uitgenodigd om hun eigen kracht te ontdekken en zij worden gestimuleerd

om zichzelf verder te ontwikkelen tot volwassenen die zelfstandig door het leven kunnen, in hun eigen inkomen kunnen voorzien, voor zichzelf kunnen zorgen en een sociaal netwerk kunnen onderhouden.

3. Erop af: (als jeugdwerkzorg)

Uitgangspunt van jeugdwerkzorg is dat deelname vrijwillig is. Daarbij is al in die jaren zeventig - vooral voor kinderen, tieners en jongeren waarvan de indruk bestaat dat zij ondersteuning nodig hebben en die niet ontvangen - het ambulant werken in het jeugdwerkzorg ontwikkeld. Ambulant werkers zoeken kinderen, tieners en jongeren op in de omgevingen waar zij verblijven (thuis, op school, op straat, in winkelcentra), gaan met hen gesprekken aan over hun welbevinden, nodigen hen uit tot ontdekken en ontwikkelen van hun talenten, stimuleren hen tot nadenken over hun eigen gedrag, en leiden hen door naar reguliere of andere voorzieningen die hen nog verder kunnen helpen in hun ontwikkeling of voor het oplossen van problemen.

4. Formeel en informeel

Van oudsher ligt het zwaartepunt van het jeugdwerkzorg in het stimuleren van informele netwerken: aansluitend bij de leefwereld en de eigen kracht van kinderen, tieners en jongeren. Participatie van kinderen, tieners en jongeren speelt een grote rol, ook in combinatie met vrijwillige inzet van ouders of van andere medeburgers. Daarnaast werkt het jeugdwerkzorg in netwerkverband samen met diverse formele instellingen die zich op specifieke inhoudelijke gebieden bezighouden met de ontwikkeling van jeugd: van scholen, instellingen voor sport en cultuureducatie, tot en met jeugdhulpverlening. Het jeugdwerkzorg vervult dus een brugfunctie tussen informele en formele netwerken van de jeugd.

Erkenning niet-formeel leren in Europa

Niet-formeel leren staat in Europese context voor een gestructureerde vorm van leren buiten het formele onderwijs. Al sinds het begin van deze eeuw werkt de Europese Unie aan de erkenning van het niet-formeel en informeel leren van jongeren als toegevoegde waarde op het leren op school. De Europese Unie stelt in een Resolutie (2006) dat er een grotere waarde

gehecht moet worden aan het buitenschools werken met jongeren – zoals in het jeugdwerk – vanwege de vaardigheden en competenties die jongeren daar opdoen. Juist vanwege de participatieve aanpak vanuit de leefwereld van jongeren zelf, omdat jongeren vrijwillig deelnemen en de niet-formele context direct aansluit op hun interesses. Vooral jongeren die minder kansen hebben, kunnen zo beter worden bereikt. Steeds meer wordt in het jeugdwerk in verschillende landen met jongeren gewerkt aan

competentie-ontwikkeling op het snijvlak van vrije tijd en werk. In Groot-Brittannië en in België werken steeds meer jeugdwerkmethoden vanuit de POP-theorieën (Persoonlijke Ontwikkel Plannen) en worden individuele begeleidingstrajecten met jongeren gestuurd door onder meer EVC-medewerkers (Elders Verworven Competenties), die hand in hand werken met jeugd- en jongerenwerkers om jongeren toe te leiden naar de arbeidsmarkt. Dat vraagt ook steeds meer en betere training en opleiding van jeugdwerkwerkers, zowel voordat ze aan het werk gaan als tijdens hun functie als jongerenwerker.

5. Collectief en individueel

Jeugdwerk is primair groepsgericht en gebruikt methodieken van het groepswerk die kinderen, tieners en jongeren uitnodigen om zich zowel individueel als sociaal te ontwikkelen. Individuele aandacht is er daarnaast in de vorm van informatie en advies, en probleemsigalering. Afhankelijk van de doelgroep en de hulpvraag, wordt er enige individuele begeleiding geboden (individuele trajecten in ambulante werk). Als er veel individuele ondersteuning nodig is, leidt het jeugdwerk door naar jeugdhulpverlening.

6. Integraal

Kenmerkend voor jeugdwerk is dat het vanuit de integrale leefwereld van kinderen en jongeren werkt, niet probleemgericht maar met brede begeleiding bij hun persoonlijke en sociale ontwikkeling tot volwassen functioneren in de samenleving. Bij opvoeding gaat het altijd om mogelijkheden die verschillende opvoedingsdomeinen en opvoeders te bieden hebben. Daarom zoekt het jeugdwerk, in samenwerking met anderen in diverse netwerken, naar optimale pedagogische taakverdeling op basis van de eigen professionele deskundigheden en die van medeopvoeders.

7. Vrijwillig, maar niet vrijblijvend

Dit krijgt in het jeugdwerk op twee manieren gestalte. Kinderen, tieners en jongeren nemen op vrijwillige basis deel aan het jeugdwerk. Behalve waar activiteiten van jeugdwerk

onder schooltijd plaatsvinden. Ook al is jeugd-
welzijnswerk vrijwillig voor kinderen, tieners en
jongeren: deelname is niet vrijblijvend wanneer zij
met anderen afspraken maken over hun deelname,
een actieve bijdrage leveren aan activiteiten met
of voor anderen, van plannen maken tot uitvoeren
of helpen opruimen. Vanuit het jeugd welzijnswerk
is het belangrijk dat er continuïteit wordt gegaran-
deerd. De inzet van het jeugd welzijnswerk zelf is
ook geenszins vrijblijvend, wil het de continuïteit
kunnen bieden die in pedagogisch opzicht essentieel
is: een doorgaande lijn van activiteiten met jeugd
gedurende de opvolgende ontwikkelingsfasen van
jonge kinderen tot jongeren rond de twintig. Hierbij
is het tevens belangrijk dat jeugdigen moeten kunnen
vertrouwen op deze continuïteit. Momenteel is het
realiseren van deze tweede vorm van continuïteit een
aandachtspunt als gevolg van de massale aanbesteding van jeugd welzijnswerk.

8. Ruimte voor de professional

Jeugd welzijnswerkers zijn specialisten in het contact
maken, binden en motiveren van kinderen, tieners
en jongeren en in het begeleiden van hen bij het
opgroeien en volwassen worden als deel van de
samenleving. Hiertoe werken zij met een diversiteit
aan methoden, die worden ingezet afhankelijk van
de doelgroep en het doel van het jeugd welzijnswerk.
Ook passen zij zo nodig werkwijzen aan, of ontwik-
kelen zelf nieuwe werkwijzen. Deze flexibiliteit is
nodig om aan te sluiten bij enerzijds de ontwikkeling
die kinderen, tieners en jongeren zelf doormaken,
en anderzijds de ontwikkelingen in de samenleving
en de jeugd culturen waar zij deel van uitmaken. Om
deze flexibiliteit te kunnen ontwikkelen en in uitvoe-
ring te brengen, hebben jeugd welzijnswerkers ruimte
nodig – gekoppeld aan investering in en ondersteu-
ning van hun professionele ontwikkeling.

Kwalitatief en effectief jeugd welzijnswerk

Kwaliteit van de beroepskracht

De kwaliteit van het jeugd welzijnswerk hangt samen
met professionalisering. Professionaliteit van het
jeugd welzijnswerk is een belangrijke werkzame factor
in het jeugd welzijnswerk. Daartoe behoort:

- Een goede opleiding, die aansluit bij de benodigde competenties voor het beroep en continu wordt bijgehouden met bij- en nascholing.
- Vraaggericht werken en jeugd motiveren voor de benodigde begeleiding.
- Gestructureerd en planmatig werken met programma's die heldere pedagogische doelen hebben, gebruikmakend van verschillende interventies en methodieken.
- Adequaat omgaan met nieuwe aspecten die zich in jeugd welzijn aandienen.
- Goed gestructureerde intervisie en supervisie.
- Een trotse beroepshouding.

Effectief jeugd welzijnswerk in Europa

Eén van de speerpunten in Europees beleid is dat landen komen tot 'evidence-based' jeugd beleid. 'Evidence-based' in Europese context is het streven naar jeugd welzijnswerk gebaseerd op feiten, cijfers en inhoudelijke kennis over leefomstandigheden, waarden en houding van jongeren. Die kennis moet gedeeld worden tussen alle relevante beleids- en werkerreinen

die jeugdigen raken, zodat gezamenlijk actie wordt ondernomen op het gebied van vakinhoudelijke professionalisering. Dit vergt dat kennis eerst gebundeld wordt door meer met elkaar samen te werken in onderzoek, beleid en praktijk. Door meer en betere documentatie en bundeling van die kennis kan er beter en effectiever uitgewisseld worden, wat wel en niet werkt in het jeugdwerk. Zodoende wordt het mogelijk dat het jeugdwerk meer methodisch werkt en reflecteert op het handelen vanuit helder geformuleerde doelstellingen en te bereiken uitkomsten. Als gevolg daarvan kunnen kinderen, tieners en jongeren nog effectiever worden begeleid in hun groei naar actief burgerschap.

‘Evidence based’ en ‘practice based evidence’

Recentelijk vragen gemeentelijke opdrachtgevers van het jeugdwerk om te werken met wetenschappelijk bewezen methodieken. Er zijn in het jeugdwerk echter nog weinig methodieken voor handen. Er is nog weinig tot geen kennis over bewezen methodieken. Om daaraan tegemoet te komen is het nodig dat de in de praktijk gehanteerde methodieken beschreven worden. Dat gebeurt momenteel in toenemende mate. Tegelijkertijd rijst ook sterk het besef dat de kwaliteit van het werk in de eerste plaats afhankelijk is van de deskundigheid van de uitvoerders: hun kennis van de jeugd en de specifieke lokale context, en hun kritisch-reflectief vermogen. Juist op basis daarvan kunnen zij immers passende doelen en werkwijzen hanteren, aanpassen of ontwikkelen en evalueren.

Het is een uitdagend ontwikkelperspectief voor het jeugdwerk om dit over de gehele linie te bewerkstelligen. De eerste beweging daartoe is gaande. Er wordt (in internationale samenwerking) samen met de praktijk gewerkt aan het opbouwen van een eigen wetenschappelijk kennisdomein en deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld door het Nederlands Jeugdinstituut, MOVISIE en Youth Spot (onderzoek- en praktijkcentrum voor jongerenwerk van de Hogeschool van Amsterdam).

Literatuur

- Bertels, W. P. J., Korterink, G. J., & Both, G. P. (1986). *Randgroepjongeren uit de marge*. Den Haag: SGBBO.
- Boer, N. de & Lans, J. van der (2011). *Burgerkracht. De toekomst van het sociaal werk in Nederland*. Den Haag. Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Dam, C. van en N. Zwikker (2008). *Jongerenwerk. Beroepstructuur Zorg en Welzijn*. Utrecht: Movisie
- Ewijk, H. van (1992). *Methodiek in het jeugdwerk. Basisleerboek jeugd- en jongerenwerk*. Houten/ Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Fabri, W. (2009). *Jongerenwerker moet voldoen aan steeds hogere eisen*. In: *Jeugd & Co Kennis*. P 17-26. Jg 3, nr 1. Houten: Bohn, Stafleu van Loghum.
- Gemmeke, M., et al. (2011). *Emancipatie van het jongerenwerk*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Ginkel, F. van, Veenbaas, R., Noorda, J., Fabri, W. (2006). *Jongerenwerk; stand van zaken en perspectief*. Utrecht: NIZW Jeugd & Amsterdam: SWP.
- Goetchius, G. and Tash M. Joan (1967). *Working with Unattached Youth: Problem, approach, method*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Hermanns, J. (2007). *Opvoeden en opgroeien. Een visie achter het beleid*. In: Lieshout, P.A.H. van, Meij, M.S.S. van der & Pree, J.C.I. de (red.), *Bouwstenen voor betrokken jeugdbeleid*. WRR-verkenningen nr. 15. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Hoorik, I. van, (2011). *(Hoe) werkt talentontwikkeling bij “risicjongeren”? Bouwstenen voor nader onderzoek (Literatuurstudie)*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Kelderman, I. (2002). *Straathoekwerk*. Amsterdam: Stichting Streetcornerwork.
- Krueger, M. (2000). *Presence, fear, curiosity, and other themes in community youth work*. In: *Applied Developmental Science*, 4 (S1), 21-27.
- Lenders, G., & Luttkik, E. (2009). *Sterk jongerenwerk. jongerenwerkers weten hoe de hazen lopen*. Utrecht: MO groep.

- Metz (2011). *Kleine stappen, grote overwinningen. Jongerenwerk, historisch beroep met perspectief*. Amsterdam: SWP.
- Metz, J. W. (2011a). *Kleine stappen, grote overwinningen. jongerenwerk als historisch beroep met perspectief*. Amsterdam: SWP.
- Metz, J. W. (2011b). *Welzijn in de 21ste eeuw. van sociale vernieuwing naar welzijn nieuwe stijl*. Amsterdam: SWP.
- Milburn, T., Forsyth, B., Stephen, S., & Woodhouse, H. (2000). *Thinking on your feet. outreach and detached youth work with vulnerable young people*. Edinburgh: Prince Trust.
- Noorda en Co (2009). *De staat van jeugd- en jongerenwerk in Nederland anno 2009*. Utrecht: MOgroep Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening.
- Oenen, S. van & Westering, Y. van (2010). *Een solide kader voor positief jeugdbeleid. Visie 1.0*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Oenen, S. van en Valkestijn, M. (2004, 2^e druk). *Welzijn in de brede school. Partners voor levensrecht leren*. Utrecht / Amsterdam: NIZW / SWP.
- Oliveira, W. d. (2000). *Working with children on the streets of brazil. politics and practice*. England: Haworth Pres.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2011). *Bevrijdend kader voor de jeugdzorg*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Schellekens, J. (1998). *Hoeklijnen ambulant jongerenwerk*. Amsterdam: SWP Uitgeverij.
- Veenloaas, R., Noorda, J., Ambaum, H. (2011). *Handboek modern jongerenwerk. Visie, methodiek en voorwaarden*. Amsterdam: SWP.
- Verschelden, R., Coussée, F., Walle, T. van de, Williamson, H. (2009). *The history of youth work in Europe and its relevance for today's youth work*. Straatsburg: Council of Europe Publishing.
- Waal, V. de (2008, 3e druk). *Uitdagend leren. Culturele en maatschappelijke activiteiten als leeromgeving*. Bussum: Coutinho.
- Winter, M. de (2000). *Democratieopvoeding versus de code van de straat: rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar* op de facultaire Langeveld- leerstoel, op het vakgebied van de studie van maatschappelijke opvoedingsvraagstukken, aan de Universiteit Utrecht, op 20 juni 2000. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Winter, M. de (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: SWP.
- Yperen, T. van, & Westering, Y. van (2010). *Pijlers voor nieuw jeugdbeleid. Naar een versterking van de pedagogische leefomgeving van jeugdigen en meer samenhang in de aanpak van jeugdproblematiek*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Formele documenten

Europese Unie (2010) *Resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over jeugdwerk (2010/C 327/01)*. Brussel: Publicatieblad van de Europese Unie.

(2010). *Declaration First European Youth Work Convention*. Ghent, Belgium, 7 – 10 July 2010. Aanbevelingen vanuit de internationale jeugdwereldconferentie onder auspiciën van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie, 2010.

Europese Unie (2006) *Resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over de erkenning van de waarde van niet-formeel en informeel leren in de jeugdsector in Europa (2006/C 168/01)*. Brussel: Publicatieblad van de Europese Unie.

Europese Unie (2009). *Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018) (2009/C 311/01)*. Brussel: Publicatieblad van de Europese Unie.

Links

www.hva.nl/kenniscentrum-dmr/programma/youth-spot/
www.jeugdbeleidinEuropa.nl
www.jeugdbeleidinEuropa.nl - EU Jeugdstrategie, 2010 – 2018
www.jongerenwerker.nl
www.kinderwerk.nl
www.kinderrechten.nl
www.mogroep.nl
www.movisie.nl
www.nji.nl/methodieken
www.nji.nl/jeugdweelijnswerk
www.publiek-politiek.nl/Info-over-politiek/Participatie/Burgerparticipatie/Participatieladder
www.rijksoverheid.nl
www.youthinaction.nl
www.youth-partnership.net
www.youthspot.nl
www.verdiwel.nl

Contact

In contact komen met de kenniskring of heeft u vragen over deze publicatie? Neem dan contact op met Irma van Hoorik, senior medewerker jeugdweelijnswerk en talentontwikkeling bij het Nederlands Jeugdinstituut. E-mail: i.vanhoorik@nji.nl, telefoon: (030) 230 6587.

Kenniskringen van het Nederlands Jeugdinstituut

Het Nederlands Jeugdinstituut organiseert regelmatig kenniskringen. Een kenniskring bestaat uit beroepskrachten en onderzoekers die hun kennis delen, expliciet omschrijven en verbinden met wetenschappelijke inzichten. Deelnemers ontwikkelen op basis hiervan nieuwe kennis en verspreiden die kennis vervolgens onder hun achterban. De kenniskringen worden gevoed door vragen uit de praktijk.

Het vergroten van de kennis en competenties van professionals leidt tot een verhoging van de kwaliteit van de zorg- en dienstverlening aan kinderen, jongeren en hun opvoeders. De publicatie die voor u ligt komt voort uit de kenniskring *Pedagogische Versterking Jeugdweelijnswerk*. Voor meer informatie: www.nji.nl/kenniskringen.

Colofon

Auteurs: Saskia van Oenen, Judith Metz (Youth Spot), Irma van Hoorik, Pieter Paul Bakker en Pink Hilverdink. Auteurs zijn leden van de kenniskring *Pedagogische Versterking Jeugdweelijnswerk* en tenzij anders vermeld werkzaam bij het Nederlands Jeugdinstituut.

Met dank aan leden van de kenniskring *Pedagogische Versterking Jeugdweelijnswerk*:

Vincent de Waal (Hogeschool Utrecht), Martelli van Velthuysen (Scouting Gelderland), Rinske Evers (Spectrum Gelderland), Sonja Liefhebber (Movisie), Paul van der Aa (ST JOU, jongerenwerk Utrecht), Ahmet Almis (Stichting Stimulans Veldhoven), Froukje Hajer (Zelfstandig adviseur jeugdbeleid), Cato Oosterwijk (NJR), Hellen Raamsdonk (Divers), Jan Ottink (Spectrum Gelderland), Marcel René Bamberg (NJR), Lorange Janssen (Nederlands Jeugdinstituut).

De beroepsverenigingen BV Kinderwerk en BV Jong onderschrijven de inhoud van deze publicatie.

Foto's: Lotte van Boxem, Marsel Loermans, Bettina Neumann, Tresca, Vrede van Utrecht

Deze werkveldbeschrijving is te downloaden via www.nji.nl/kenniskringen en www.nji.nl/publicaties.
© Nederlands Jeugdinstituut, 2011

